

Pyöräretki Hyvinkäänkylään

PYÖRÄLLÄ UUDENMAANKATUA MAASEUTUOPISTOLLE

Sama reitti tehtiin juosten heinäkuun 19. päivänä 1952, kun olympiasoihtu vietiin Hyvinkään urheilukentältä Helsingin Olympialaisten avajaisiin.

Laurea ammattikorkeakoulun edustalle istutettiin viime kesänä runoilija Elina Vaaran (1903-1980) 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi ruusut. Runossaan "Sikermä Ruusuja" (1981), hän kuvaa Hyvinkään kävelyreitinsä varrella kauppaopiston edustalla kasvaneita ruusuja. Runoilija asui vuosina 1968-1980 Salonkadulla. Runoteksti oli vielä Äitienpäivänä koulun juhlasalin ikkunassa.

Ruotsalaisen koulun (Svenska skolan i Hyvinge) pihalla oleva sininen talo on tontin alkuperäinen rakennus 1800-luvulta. Kun tontti lahjoitettiin koululle, oli ehtona, että talossa asunut poliisikonstaapeli August Teodor Jokisen (1863-1908) leski Wilhelmiina (1869-1929) saa asua talossa elämänsä loppuun asti.

Vuonna 1952 olympiasoihtu pysähtyi **Puolimatkan hautausmaalla** tervehdyskäynnillä. Pyöräilijä voi pysähtyä katsomassa mm. hautausmaan vanhinta hautamuistomerkkiä. Uudenmaankadun varren ensimmäiseltä portilta käännytään heti vasemmalle ja 6. hautamuistomerkki on poliisikonstaapeli August Teodor Jokisen, joka kuoli 19.5.1908. Hautausmaa vihittiin 28.5.1908. Hyvinkäälaisten kerrotaan sanoneen: "Kyllä nyt uudella hautausmaalla järjestys säilyy, kun on poliisi portin pielessä järjestystä valvomassa."

Puolimatkan koulun toiminta alkoi vuonna 1915 ja ensimmäinen oma koulutalo (purettu) valmistui vuonna 1917 nykyiselle koulutontille. Kivirakennus valmistui 1952. Arkkitehti Ahti Hotti suunnitteli koulun laajennusosan, joka kunnioittaa esimerkillisellä tavalla aikaisempaa arkkitehtuuria. Sama vanhan ja uuden yhteensovittaminen näkyy A.Hotin suunnitelmissa yhteiskoulun ja Hyvinkäänkylän koulujen laajennusten kohdalla.

Uudenmaankatu 144. (Yksityisomistuksessa) **Ali-Anttilan** päärakennus on Hyvinkään vanhin asuinrakennus, joka on edelleen alkuperäisessä käytössä. Rakennuksen vanhin osa on vuodelta 1801, laajennus eli rakennuksen läntinen osa valmistui 1847. Helsinki-Hämeenlinna maantie kulki rakennuksen editse 1600-luvulla. Samoilla paikoilla tiedetään silloinkin olleen kestikievarin. Ali-Anttilassa kestikievari oli 1800-luvun alusta rautatien valmistumiseen asti. Tunnetuin asiakas oli Sakari Topelius, joka matkustaessaan Helsingin ja Uudenkaarlepyyn väliä yöpyi Ali-Anttilassa. Maanviljelysneuvos Johan Gabriel Hirvensalo (1880-1941) osti Ali-Anttilan vuonna 1918. Hänen poikansa agrologi Esa Hirvensalo (1904-1983) osti tilan vuonna 1935. Esa Hirvensalo oli maamme ensimmäisiä sokerijuurikkaan viljelijöitä. Hän oli myös varhaisperunan viljelyn uranuurtaja Hyvinkäällä. Tilan oma perunalajike oli nimeltään "Hyvinkään herkku".

Uudenmaankatu 146. (Yksityisomistuksessa) **Mutilan tilan** nykyisen päärakennuksen vanhin osa valmistui vuonna 1905 ja laajennusosa vuonna 1909. Kauniin kaksikerroksisen asuintalon rakennutti tilan uusi isäntä Janne Kallio (1872-1928), joka oli avioitunut Mutilan tilan tyttären Ida Matilda Mutilan kanssa vuonna 1904. Janne Kallio toimi aktiivisesti Hyvinkään liike-elämässä. Hän oli mm. Hyvinkään Säästöpankin ensimmäisen isännistön puheenjohtaja 1912-1918. Mutilan tilan osti 1930-luvun alussa agronomi Lauri Hirvensalo (1903-1965), J.G. Hirvensalon poika. Hänen puolisonsa Aili Hirvensalo perusti tilan vanhaan päärakennukseen Mutilan kotimuseon 1950-luvun alussa.

Sakinura 11. **Humala ja Krapula - taiteilijakodit** (Yksityisomistuksessa) Taiteilijaystävyydet Tyko Konstantin Sallinen (1879-1955) ja Jalmari Ruokokoski (1886-1939) rakennuttivat arkkitehti Wäinö Palmqvistin piirustusten mukaan ateljeetalot Janne Kallion maille. Vuonna 1916 Hangon radan varteen nousi identtiset ateljeetalot: Humala Ruokokoskelle ja Krapula Salliselle. Ruokokoski ei Hyvinkäänkylässä pitkään viihtynyt, Salliselle Krapula oli koti vuoteen 1950 asti. Humalan omisti vuosina 1921-1941 taiteilija Anton Lindfors (1890-1943). Lindforsin jälkeen Sallinen omisti molemmat huvilat, hän eli Krapulassa ja maalasi Humalassa. Vuonna 1957 kuvanveistäjä Terho Sakki (1930-1997) perheineen osti ensin Humalan ja 1972 myös Krapulan.

Hyvinkäänkylän työväentalo. Hyvinkäänkylän työväenyhdistys perustettiin vuonna 1906, se toimi aluksi Hyvinkään Työväenyhdistyksen alaisena Palvelijain, torpparien ja itsellisten osastona. Vuonna 1908 yhdistys osti oman tontin työväentaloa varten. Selänpää-niminen tontti ostettiin Mutilan tilan Janne ja Ida Kalliolta. Työväentalon ensimmäisessä kokouksessa huhtikuussa 1909 päätettiin erota Hyvinkään työväenyhdistyksestä ja perustaa itsenäinen Hyvinkäänkylän Työväenyhdistys.

Hyvinkäänkylän koulu on perustettu vuonna 1875. Ensimmäinen koulurakennus valmistui 1891. Koulurakennus on edelleen olemassa Puntuntiellä. Uudenmaankadun nykyiselle koulutontille valmistui ensimmäinen koulutalo 1919, se tuhoutui tulipalossa vuonna 1934. Nykyinen puukoulu valmistui 1935 ja kivikoulun vanhin osa on vuodelta 1955. Hyvinkäänkylän koulun ensimmäinen pitkäaikainen opettaja oli Oskari Vuorinen (1854-1922), hän opetti kylän lapsia 37 vuotta. Opettaja Vuoriselle oli suomalaisuusate tärkeä asia, hän kannusti mm. Hyvinkäänkylän Westerbergejä suomentamaan nimensä. Niinpä Hyvinkäänkylän Kalteva, Kanerva, Tuomi, Halme ja Nurmi ovat entisiä Westerbergejä!

Uudenmaan maaseutuopisto. Suomen ensimmäinen Pienviljelysneuvojaopisto sijoitettiin Krissin kartanon tilalle Hyvinkäänkylään Vantaanjoen varrelle. Krissi mainitaan vuoden 1539 maakirjoissa yhtenä Hyvinkäänkylän taloista. Krissin kartanon päärakennuksessa toimi aluksi Pienviljelysneuvojaopiston luokkahuoneita ja toimisto, rakennus purettiin 1954. Opiston komean asuntolarakennuksen on suunnitellut arkkitehti Jussi Paatela, se valmistui 1929. Valtion Pienviljelysneuvojaopiston ensimmäinen johtaja oli J.G. Hirvensalo, Ali-Anttilan tilan omistaja. Hirvensalo opetti opistolaisille maanviljelysoppia. Hän kannusti oppilaitaan sanoen: "Me temme pojat teistä tuhattaitureita." Pienviljelysneuvojaopistona opisto toimi 1930-1968 ja Hyvinkään maaseutuopistona 1967-1993. Uudenmaan maaseutuopiston toiminta alkoi vuonna 1992.